

Nr 44

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till Ester Olsson m. fl.; given Stockholms slott den 3 januari 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen underställs riksdagens prövning *dels* (p. 1—3) tre ärenden om livräntor åt änkor efter personer, som avlidit till följd av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring, *dels* (p. 4—5) två ärenden om livräntor åt personer, som ådragit sig sjukdom, *dels* (p. 6—10) fem ärenden om livräntor åt personer, som skadats under militärtjänstgöring, *dels* (p. 11) ett ärende om livränta åt person, som skadats vid olycka som haft visst samband med krigsmaktens verksamhet, *dels* (p. 12—13) två ärenden om livräntor åt personer som skadats till följd av trafik med kronans fordon, *dels ock* (p. 14) ett ärende om livräntor åt efterlevande till personer, som omkommit vid flyghaveri (den s. k. Vikboolyckan).

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1962.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, följande.

1.

Ingenjören O. A. Olsson, född den 30 mars 1919, ådrog sig ledgångsreumatism under militärtjänstgöring 1940—1941 och avled den 10 september 1956 av hjärtfel, som var en följd av ledgångsreumatismen. Han efterlämnade hustrun *Ester Olsson*, född den 26 februari 1927, och tre barn i äktenskapet, födda den 13 november 1952, den 2 augusti 1954 och den 29 juni 1956. Äktenskapet ingicks den 11 juni 1950. På grund av sjukdomen har enligt 1927 års militärsättningsförordning utgivits ersättning till mannen Olsson dels för olika tider till och med den 25 april 1942 samt sedermera, sedan hjärtfelet konstaterats, från den 13 maj 1944 fram till tiden för dödsfallet. Härjämte har begravningshjälp utbetalats.

Riksförsäkringsanstalten tillerkände enligt beslut den 27 september 1956 jämlikt 1927 års militärsättningsförordning ett vart av makarnas barn livränta med 100 kr för månad tills det fyllt 16 år. Samtidigt förklarade anstalten att jämlikt bestämmelserna i nämnda förordning livränta icke kunde tillerkännas änkan, när äktenskapet slutits först efter den tidpunkt, då mannens sjukdom yppades.

Sedan Kungl. Maj:t i proposition 1957: 14 föreslagit riksdagen, att Ester Olsson måtte utan hinder av bestämmelserna i militärsättningsförordningen bli tillerkänd viss livränta och riksdagen meddelat sitt beslut i anledning av propositionen (rskr. 1957: 117), medgav Kungl. Maj:t genom brev den 29 mars 1957 att till Ester Olsson finge för en tid av fem år, räknat från den 10 september 1956, så länge hon levde ogift, utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, därest hon, när O. A. Olsson befanns lida av ledgångsreumatism, varit gift med denne. Kungl. Maj:t uppdrog

härjämte åt riksförsäkringsanstalten att, efter samråd med statskontoret, framdeles till prövning uppta och till Kungl. Maj:t anmäla frågan rörande ytterligare livränta till Ester Olsson efter utgången av fem-årsperioden.

Riksförsäkringsanstalten har i skrivelse den 28 december 1960, efter att ha inhämtat yttrande av statskontoret, tillstyrkt fortsatt livränta till Ester Olsson, beräknad enligt grunderna i 1927 års militärsättningsförordning, att utgå under de förutsättningar, som enligt 1950 års militärsättningsförordning gäller beträffande skador inträffade efter utgången av år 1954. Anstalten har därvid anfört i huvudsak följande:

Ester Olsson har till anstalten ingivit ett av legitimerade läkaren Ö. Hillered, Stockholm, den 1 november 1960 utfärdat läkarintyg, varav framgår, att hon sedan flera år lider av ryggbesvär, som föranlett långvarig sjukhusvård och arbetsförmåga, samt att hon lider av kronisk anemi. Hon har uppgivit, att hon i den mån hennes hälsotillstånd medgivit ägnat sig åt att vårda sina barn. Enligt uppgift från pensionsstyrelsen uppbär Ester Olsson änkepension jämlikt lagen om folkpensionering med 2 739 kr för år och är vart och ett av hennes barn berättigat till barnpension med 250 kr för år. Den till Ester Olsson utgående änkepensionen är i sin helhet inkomstprövad, enär hennes man avlidit före den 1 juli 1958. Ester Olsson har uppgivit, att hon åtnjuter familjebostadsbidrag.

Riksförsäkringsanstalten finner omständigheterna vara sådana, att fortsatt livränta bör tillerkännas Ester Olsson. Någon väsentlig förändring torde icke vara att vänta inom avsevärd tid. Anstalten finner för sin del övervägande skäl tala för att livräntefrågan avgörs en gång för alla.

Den jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 mars 1957 Ester Olsson tillerkända tidsbegränsade livräntan utgår, så länge hon lever ogift. Änkelivränta, som utgår jämlikt 1950 års militärsättningsförordning, upphör likaså om livräntetagaren ingår nytt äktenskap. Dessutom gäller beträffande sådan livränta i fall, då skadan inträffat efter 1954, att rätten därtill upphör, därest livräntetagaren avsevärd tid under äktenskapsliknande förhållanden sammanlever med annan. Om fortsatt livränta beviljas Ester Olsson, bör enligt anstaltens mening även sistnämnda begränsning i livränterätten föreskrivas.

Statskontoret har i sitt yttrande till riksförsäkringsanstalten förklarat sig med hänsyn till Ester Olssons sjuklighet och nedsatta arbetsförmåga icke ha något att erinra mot att framställning gjordes till Kungl. Maj:t för att — under angivna villkor — bereda henne livsvarig livränta.

Departementschefen

Med hänsyn till Ester Olssons svaga hälsa och betydande försörjningsbörda anser jag det skäligt, att livsvarig livränta tillerkänns henne i enlighet med myndigheternas förslag. Livräntan skall utgå med de begränsningar riksförsäkringsanstalten förutsatt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till Ester Olsson må från anslaget Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m., från och med den 10 september 1961 utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, därest hon, när O. A. Olsson befanns lida av ledgångsreumatism, varit gift med denne.

2.

Måleriarbetaren C. G. Hagman, född den 8 september 1923, avled den 21 februari 1957 till följd av lungtuberkulos, ådragen under militärtjänstgöring. Han efterlämnade hustrun *Elsie Hagman*, född den 27 november 1928, och två barn i äktenskapet, födda den 24 november 1948 och den 29 juni 1956. Sjukdomen yppades i maj 1944 och äktenskapet ingicks den 15 maj 1948. På grund av sjukdomen har jämlikt 1927 års militärsättningsförordning utgivits ersättning till mannen Hagman för tiden fram till dödsfallet. Härjämte har utbetalats begravningshjälp.

Riksförsäkringsanstalten tillerkände enligt beslut den 4 mars 1957 jämlikt 1927 års militärsättningsförordning ett vart av makarnas barn livränta med 100 kr i månaden, tills det fyllt 16 år. Samtidigt förklarade anstalten, att jämlikt bestämmelserna i nämnda förordning livränta icke kunde tillerkännas *Elsie Hagman*, enär äktenskapet slutits först efter den tidpunkt, då mannens sjukdom yppades.

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen 1958: 38 föreslagit riksdagen, att *Elsie Hagman* måtte utan hinder av bestämmelserna i militärsättningsförordningen bli tillerkänd viss livränta och riksdagen meddelat sitt beslut i anledning av propositionen (rskr. 1958: 121), medgav Kungl. Maj:t genom brev den 28 mars 1958 att till *Elsie Hagman* finge för en tid av fem år, räknat från den 21 februari 1957, så länge hon levde ogift, utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, därest hon, när C. G. Hagman befanns lida av lungtuberkulos, varit gift med denne. Kungl. Maj:t uppdrog härjämte åt riksförsäkringsanstalten att, efter samråd med statskontoret, frändeles till prövning uppta och till Kungl. Maj:t anmäla frågan rörande ytterligare livränta till *Elsie Hagman* efter utgången av femårsperioden.

Riksförsäkringsanstalten har i skrivelse den 28 december 1960, efter att ha inhämtat yttrande av statskontoret, tillstyrkt fortsatt livränta till *Elsie Hagman* beräknad enligt grunderna i 1927 års militärsättningsförordning att utgå under de förutsättningar, som enligt 1950 års militärsättningsförordning gäller beträffande skador inträffade efter utgången av år 1954. Anstalten har därvid anfört i huvudsak följande:

Elsie Hagman har till anstalten ingivit ett av legitimerade läkaren E. Håkansson, Stockholm, den 24 oktober 1960 utfärdat läkarintyg, varav framgår att hon lider av sockersjuka, för vilken hon behandlats med insulin och dietregim. Hon har uppgivit, att hon icke har förvärvsarbete utan ägnar sig åt att vårda sina två barn. Enligt uppgift från pensionsstyrelsen uppbär Elsie Hagman änkepension jämlikt lagen om folkpensionering med 3 948 kr för år och är vart och ett av barnen berättigat till barnpension med 250 kr för år. Den till Elsie Hagman utgående änkepensionen är i sin helhet inkomstprövad, enär hennes man avlidit före den 1 juli 1958. Elsie Hagman har uppgivit, att hon åtnjuter familjebostadsbidrag.

Riksförsäkringsanstalten finner omständigheterna vara sådana, att fortsatt livränta bör tillerkännas Elsie Hagman. Någon väsentlig förändring torde icke vara att vänta inom avsevärd tid. Anstalten finner för sin del övervägande skäl tala för att livräntefrågan avgöres en gång för alla. Om fortsatt livränta beviljas Elsie Hagman bör enligt anstalten den begränsningen föreskrivas, att livräntan upphör att utgå, om livräntetagaren ingår nytt äktenskap eller under avsevärd tid under äktenskapsliknande förhållanden sammanlever med annan.

Statskontoret har i sitt yttrande till riksförsäkringsanstalten förklarat sig med hänsyn till Elsie Hagmans sjuklighet och nedsatta arbetsförmåga icke ha något att erinra mot att framställning gjordes till Kungl. Maj:t för att — under angivna villkor — bereda henne livsvarig livränta.

Departementschefen

Med hänsyn till Elsie Hagmans svaga hälsa och betydande försörjningsbörda anser jag det skäligt, att livsvarig livränta tillerkännes henne i enlighet med myndigheternas förslag. Livräntan skall utgå med de begränsningar riksförsäkringsanstalten förutsatt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Elsie Hagman må från anslaget Ersättning i anledning av kroppskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m., från och med den 21 februari 1962 utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, därest hon, när C. G. Hagman befanns lida av lungtuberkulos, varit gift med denne.

3.

Smeden M. A. Berglöf, född den 18 augusti 1925, avled den 19 december 1960 till följd av kronisk njurinflammation, ådragen under militärtjänstgöring. Han efterlämnade hustrun *Karin Berglöf*, född den 8 augusti 1933, och två barn i äktenskapet, födda den 5 december 1958 och den 29 juni 1961. Sjukdomen yppades i maj 1946 och äktenskapet ingicks den 20 juni 1958. På grund av sjukdomen har enligt 1927 års militärsättnings-

förordning utgivits ersättning till mannen Berglöf. Vid tiden för äkten-
skapets ingående och fram till dödsfallet utgick livränta till honom efter
en invaliditetsgrad av 15 %.

Riksförsäkringsanstalten tillerkände enligt beslut den 23 januari och
den 12 juli 1961 jämlikt 1927 års militärsättningsförordning dödsboet
begravningshjälp samt ett vart av makarnas barn livränta med 100 kr i
månaden, tills det fyllt 16 år. Samtidigt förklarade anstalten, att jämlikt
bestämmelserna i nämnda förordning livränta icke kunde tillerkännas
Karin Berglöf, enär äktenskapet slutits först efter den tidpunkt, då man-
nens sjukdom yppades.

Karin Berglöf uppbär jämlikt lagen om folkpensionering änkepension
— kommunalt bostadstillägg inberäknat — med belopp som för tiden
december 1960—januari 1961 beräknats till 3 110 kr och för tiden där-
efter till 3 160 kr för år. Vidare utgår jämlikt lagen om barnpensioner till
ett vart av barnen barnpension med — efter föreskrivet avdrag för ut-
gående livränta — 250 kr för år.

Sedan Karin Berglöf anhållit om livränta har *riksförsäkringsverket* i
skrivelse den 3 augusti 1961 tillstyrkt livränta för en femårsperiod och
därvid anfört bl. a. följande:

Karin Berglöf upplyste i februari 1961, att hennes hälsotillstånd var
gott, att hon — bortsett från sin dåvarande graviditet — hade god arbets-
förmåga, att hon på senare tid hade åtagit sig handarbeten genom Västerås
hemslöjd, att hon hade bankmedel om 2 011 kr och en till 9 000 kr taxerad
fastighet samt att hon skulle sälja fastigheten och hyra bostad. Vid samma
tid gjord ansökan om änkepension utvisade bl. a., att behållningen i boet
efter maken var ungefär 9 300 kr samt att änkan hade skulder på 7 500 kr
till större delen utgörande lån. Om Karin Berglöf varit berättigad till liv-
ränta, skulle denna utgjort 2 400 kr för år till 67 års ålder men samtidigt
skulle pensionens årsbelopp ha sänkts till 1 645 kr för tiden december 1960
—januari 1961 och till 1 677 kr för tiden därefter. Sammanlagda års-
beloppet av änkepensionen samt barnens livräntor och pensioner är nu 6 060
kr. Om Karin Berglöf medges livränta, blir de sammanlagda förmånerna
6 977 kr. Riksförsäkringsverket tillstyrker livränta enligt gällande grunder
för ersättningar jämlikt 1927 års militärsättningsförordning, dock att
för gången tid avdrag sker för det belopp, varmed pensionen skolat
minskas. Karin Berglöfs ungdom och goda arbetsförmåga må kunna moti-
vera, att livränta medges för en begränsad tid, förslagsvis fem år, varefter
riksförsäkringsverket skall ha att på därom gjord ansökan upptaga ären-
det till ny bedömning.

Statens pensionsanstalt har i utlåtande den 29 augusti 1961 förklarat
sig icke ha något att erinra mot riksförsäkringsverkets förslag.

Departementschefen

Med hänsyn till Karin Berglöfs svaga ekonomi och betydande försörj-
ningsbörda anser jag det skäligen att livränta tillerkännes henne enligt

myndigheternas förslag för en tid av fem år räknat från tidpunkten för mannens dödsfall. Frågan om livränta för tid därefter torde framdeles få upptas till prövning efter särskild ansökan. För livränterätten skall sedvanliga begränsningar gälla (jämför p. 1 och 2).

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till Karin Berglöf må från anslaget Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m., för en tid av fem år, räknat från och med den 19 december 1960, utbetalas den ersättning som vid tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning skulle ha tillkommit henne, därest hon, när M. A. Berglöf befanns lida av kronisk njursjukdom, varit gift med denne; dock beträffande förfluten tid med avdrag för belopp varmed änkepensionen skolat minskas, därest ersättning enligt militärsättningsförordningen utgått vid änkepensionens bestämmande.

4.

Värnpliktige *E. R. Lundin*, född den 19 november 1918, fullgjorde rekryttjänstgöring vid Bodens artilleriregemente under tiden den 11 april — den 13 september 1939. Vid undersökning under tjänstgöringen befanns han vara tuberkulinnegativ. I samband med partiell mobilisering inryckte Lundin ånyo till tjänstgöring den 5 december 1939 och placerades då som signalist med förläggning i berggrum. Lundin insjuknade i januari 1940 och hemförlovades den 5 mars 1940 på grund av lungtuberkulos. Den tuberkulösa sjukdomen har sedermera angripit vänstra handleden, vänstra knäet, bitesticklarna och revben samt föranlett mångårig sjukhusvistelse. Vänstra benet amputerades med anledning av sjukdomen ovan knäet år 1943 och revbensoperation företogs år 1946.

Riksförsäkringsanstalten fann enligt beslut den 14 mars 1940, att den tuberkulösa sjukdomen ådragits under militärtjänstgöringen och tillerkände Lundin ersättning, bl. a. livränta. I enlighet med beslut av försäkringsrådet den 20 april 1954 har en del av den för framtiden utgående livräntan från och med den 21 april 1954 utbyts mot ett engångsbelopp av 5 600 kr. F. n. utgår livränta efter en invaliditet av 75 % med 371 kr 36 öre per månad för tiden till och med den 31 augusti 1962, varefter ny prövning skall äga rum. Förutom sjukpenning och livränta har riksförsäkringsanstalten utgivit ersättning för läkar- och sjukhusvård samt prote-ser m. m.

Lundin har — med förmälan att han ådragit sig lungtuberkulosen på grund av bristfälliga logementsanordningar i bergförläggningen — gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdomen och i sådant hän-

seende hemställt om dels 10 000 kr för sveda och värk samt 14 000 kr för lyte och men, dels ock livränta och ombudskostnader. Lundin uppger därvid, att livräntan bör bedömas med utgångspunkt i att han tidigare varit anställd som frisör hos sin broder, som innehade frisørsalong, samt att årslönen för en herrfrisör uppgår till ca 15 000 kr. I en den 24 maj 1961 dagtecknad skrift har Lundin lämnat vissa uppgifter angående sina ekonomiska förhållanden. Av skriften framgår att Lundin har låneskulder om tillhoppa 12 900 kr samt att han har att erlægga underhållsbidrag för en 16-årig dotter till dess hon fyller 18 år med ett belopp av 82 kr 50 öre för månad. Lundin är vidare på grund av sin invaliditet nödsakad att anlita hemhjälp. Han driver för närvarande ett affärsföretag med försäljning av emblem och bilnyckelkedjor. På grund av bristande rörelsekapital och Lundins begränsade arbetsförmåga har denna rörelse blygsam omfattning. Företagets taxerade årsinkomst har de senaste åren uppgått till ca 4 000 kr.

Försvarets civilförvaltning har, efter inhämtande av yttranden från riksförsäkringsanstalten, försvarets sjukvårdsstyrelse och försvarets skaderegleringsnämnd, i utlåtande den 4 april 1961 anfört bl a. följande: Lika med skaderegleringsnämnden finner civilförvaltningen av utredningen i ärendet icke styrkt, att Lundin ådragit sig sjukdomen under sådana förhållanden, att kronan är lagligen skyldig utgiva skadestånd till honom. Med hänsyn till den höga invaliditetsgrad och de besvär, som den under militärtjänstgöringen yppade sjukdomen medfört, talar billigheten för att Lundin, såsom sjukvårdsstyrelsen föreslagit, bereds viss ersättning. Beträffande denna ersättnings beräkning ansluter sig civilförvaltningen till skaderegleringsnämndens förslag, enligt vilket ersättning endast bör utgå i form av livränta, som bör begränsas till omkring 200 kr i månaden. Civilförvaltningen hemställer, att Lundin tillerkänns livsvarig livränta om 200 kr i månaden från och med den 1 december 1960.

Statskontoret har i utlåtande den 25 april 1961 anslutit sig till vad civilförvaltningen hemställt.

Genom beslut den 30 juni 1961 medgav Kungl. Maj:t med hänsyn till förekomna ömmande omständigheter att till Lundin finge utbetalas livränta enligt civilförvaltningens förslag till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. Med hänsyn till de förhållanden under vilka Lundins sjukdom uppkommit samt hans betydande, för framtiden bestående invaliditet och svårighet att försörja sig anser jag det skäligt, att livsvarig livränta med belopp myndigheterna föreslagit tillerkänns Lundin från och med den 1 juli 1962.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda kroppsskada till E. R. Lundin utgå livsvarig livränta från och med den 1 juli 1962 med 2 400 kr för år.

5.

Förre arméteknikern *P. E. E. Bjursell*, född den 9 juni 1918, erhöll den 1 november 1940 fast anställning vid Gotlands infanteriregemente. Under år 1941 genomgick Bjursell förberedande utbildning till bilmekaniker med tjänstgöring vid motorverkstaden. Arbetet bestod huvudsakligen i montering av gengasverk. Bjursell har uppgivit, att han under provkörning av gengasverken ådrog sig upprepade koloxidförgiftningar. Hösten 1942 omplacerades Bjursell till Göta trängkår som chef för en verkstadsgrupp och sysslade där dagligen med gengasfordon till och med år 1944. Under denna tid har Bjursell enligt egen uppgift flera gånger drabbats av koloxidförgiftning. Under åren 1945 och 1946 tjänstgjorde Bjursell som garageförman och bilförare vid Skaraborgs pansarregemente. Även under dessa år har Bjursell påstått sig ha haft besvär av koloxid. Enligt egen uppgift har Bjursell i samband med sina olika tjänstgöringar ofta besvärats av huvudvärk, andningssvårigheter, yrsel och kramper samt har under åren 1946—1951 flera gånger insjuknat i lunginflammation.

Med anledning av Bjursells fortsatta dåliga hälsotillstånd uppkom fråga om sjukpensionering, varvid en omfattande utredning verkställdes. Det väsentliga innehållet av läkarutlåtandena m. m. framgår av ett den 4 juni 1957 dagtecknat yttrande av docenten Gunnar Lundqvist till medicinalstyrelsen. Lundqvist anför i huvudsak följande:

Bjursell har genomgått ett flertal läkarundersökningar. Enligt sjukredovisningshandlingar har Bjursell år 1943 vårdats några dagar för en övre luftvägsinfektion och år 1946 för en dubbelsidig lunginflammation. Enligt uppgift av Bjursell till professor Tore Broman skall han åren 1946—1951 haft upprepade pneumonier men icke före år 1952 haft några av sina senare symtom. Enligt uppgift har Bjursell vårdats på krigssjukhuset i Skövde 1942 för en parotit. En gång den 27 augusti 1947 har han sökt poliklinik och fått diagnosen intoxicatio. Han hade efter uppehåll i ett garage blivit »dimmig» och höll på att svimma men kvicknade till då han kom ut i friska luften. Enligt poliklinikkort den 10 februari 1954 sökte han då för rutinmässig allmän undersökning, när han i januari 1952 haft meningoencephalit efter pneumoni. Därefter hade han varit trött, haft yrsel samt koncentrations- och minnessvårigheter.

Enligt intyg av dr Sigyn Almgren, som undersökt Bjursell i januari 1956, lider han av sviter efter mångårig upprepad koloxidförgiftning, som skulle ha givit symtom redan år 1941.

Broman, som avgivit läkarutlåtande om Bjursell den 4 september 1956 och den 7 januari 1957, anser det vara omöjligt att komma till någon säker slutsats beträffande de närmare orsakerna till Bjursells sjukdomstillstånd. Broman finner det dock styrkt på ett rätt övertygande sätt att Bjursell i sitt arbete under ett flertal år varit utsatt för koloxidintoxikation och att han under alla förhållanden bör pensioneras. Det synes också enligt Broman vara styrkt att Bjursell har en dålig allmän kondition med stark uttrötthet och nedsättning av minne och koncentrationsförmåga.

Bjursell har under åren 1951—1955 prövats i ett flertal olika uppgifter men trots att endast begränsade prestationer krävts av honom, har han icke gått i land med någon av sina uppgifter. Alltsedan den 7 december 1955 har Bjursell varit helt sjukskriven i hemmet.

Efter de olika läkarundersökningar som utförts synes det mig vara klart dokumenterat, att Bjursell på grund av sjukdom är för framtiden oförmögen att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sin tjänst eller annat arbete inom krigsmakten. Beträffande frågan om sjukdomens art och särskilt om den kan anses vara en av tidigare koloxidintoxikation betingad sjukdom, kan jag lika litet som Broman komma till någon bestämd slutsats. Enligt min mening kan man icke utesluta att upprepade lätta koloxidförgiftningar kan ha bidragit till uppkomsten av de senare årens symtom. Det förefaller mig dock sannolikare, att Bjursells nuvarande sjukdomstillstånd till väsentlig del betingats dels av upprepade pneumonier åren 1946—1951, dels av den misstänkta meningoencephaliten år 1952 och dels slutligen av en psykoneurotisk utveckling under särskilt de sista två åren.

Medicinalstyrelsen uttalade den 18 juni 1957 att Bjursell på grund av sjukdom måste anses för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin tjänst eller annan befattning, till vilken han kunde vara pliktig att låta förflytta sig.

Genom beslut den 5 juli 1957 förklarade statskontoret att Bjursell vore skyldig att avgå från tjänsten samt att han vore berättigad att åtnjuta sjukpension enligt 1947 års allmänna tjänstepensionreglemente med ett årligt grundbelopp av 3 360 kr till 67 års ålder och därefter med 2 772 kr.

Genom beslut den 8 november 1957 fann riks försäkringsanstalten att Bjursells sjukdom icke kunde anses stå i sådant samband med tjänstgöringen som fast anställt manskap att ersättning kunde utgå enligt 1927 års militärsättningsförordning eller eljest gällande bestämmelser om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Vidare fann anstalten att sjukdomen icke kunde anses uteslutande eller till övervägande del vara framkallad genom inverkan av koloxid under anställningen som bilförare och armétekniker. Någon ersättning enligt 1929 års lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar kunde därför icke heller utgå. Bjursell anförde besvär över anstaltens beslut men försäkringsrådet fann enligt utslag den 4 november 1959 ej skäl göra ändring i beslutet.

Bjursell entledigades från sin tjänst från och med den 1 augusti 1957 samt erhöll sjukpension enligt statskontorets förenämnda beslut. Invalidpension tillerkändes däremot icke Bjursell.

Bjursell har nu gjort framställning om ersättning i anledning av sjukdomen motsvarande den livränta eller invalidpension som skulle ha utgått, därest sjukdomen bedömts vara förorsakad av hans militära tjänst, samt har anfört i huvudsak följande:

Jag synes ha blivit ett offer för de skiljaktiga läkarvetenskapliga uppfattningar, som utgjort underlaget för riksförsäkringsanstaltens och försäkringsrådets beslut i ärendet. Sålunda har dr Sigyn Almgren, som anses vara specialist i fråga om gengasskador, på basis av företagen undersökning av mig förklarat, att min sjukdom är föranledd av mångårig koloxidförgiftning. Vidare har professor Tore Broman, som även undersökt mig, förklarat att han funnit det »styrkt på ett rätt övertygande sätt» att jag i mitt arbete under ett flertal år varit utsatt för koloxidintoxikation. Även om docenterna Gunnar Lundqvist och Åke Svensson, vilkas utlåtande synes ha varit avgörande för myndigheternas beslut, utan att ha närmare undersökt mig, icke har funnit sjukdomen vara förorsakad av i tjänsten ådragna koloxidförgiftningar synes ingen av dem vilja »utesluta att upprepade lätta koloxidförgiftningar kan ha bidragit till uppkomsten» av den sjukdom, som föranledde beviljandet av sjukpensionen. Det synes mig icke heller uteslutet, att ärendet skulle ha kommit i ett för mig förmånligare läge, därest föreskriven anmälan till riksförsäkringsanstalten skett redan då jag 1941 första gången drabbades av koloxidförgiftning. Nu synes någon regelrätt anmälan icke ha gjorts av de militära myndigheterna, utan frågan synes ha aktualiserats först genom min ansökan om invalidpension.

Då sviterna efter sjukdomen hittills förhindrat mig att genom eget förvärvsarbete kunna skaffa mig ett ekonomiskt tillskott till den sjukpension om 514 kr per månad, som jag nu erhåller, har min ekonomiska situation blivit synnerligen besvärlig. Eftersom min hustru på grund av allmän klenhet icke kan åta sig något stadigvarande förvärvsarbete har jag och min familj — som består av hustru och 2 minderåriga barn — icke kunnat klara vårt uppehälle. Trots att jag vid ett par tillfällen erhållit bidrag från Försvarsväsendets underbefälsförbund och Kungafonden har jag varit nödsakad att uppta lån om ca 5 500 kr. Då mina möjligheter att erhålla bidrag såväl från min tidigare fackliga organisation som från Kungafonden torde vara obefintliga i fortsättningen, ser jag mig ingen utväg att klara min och familjens existens. En ersättning motsvarande invalidpension eller livränta enligt de grunder, som skulle gälla, därest min sjukdom skulle ha bedömts vara förorsakad av den militära tjänsten, skulle enligt mina beräkningar ge mig möjlighet till en draglig existens för mig och min familj.

Chefen för försvarsstaben har i yttrande den 14 september 1960 — med bifogande av en omfattande utredning från försvarsstabens personalvårdsbyrå — uttalat att det, med hänsyn till vad som framkommit under handläggningen av ärendet samt Bjursells relativt långa anställningstid inom försvaret och de avsevärda personliga och ekonomiska svårigheter som uppstått för Bjursell och hans familj, vore angeläget att framställningen föranledde ett positivt beslut.

Försvarets civilförvaltning har i utlåtande den 20 oktober 1960 anfört bl. a. följande:

Grundbeloppet av Bjursell tillerkänd sjukpension utgör 3 360 kr för år. Därest han författningsenligt varit berättigad till invalidpension, skulle grundbeloppet uppgått till 4 476 kr för år. Av läkarutlåtandena synes framgå, att det icke kan anses uteslutet, att de upprepade koloxidförgiftningar för vilka Bjursell varit utsatt kan ha medverkat till hans arbetsoförmåga. Vid sådant förhållande och i betraktande av föreliggande omständigheter i övrigt synes billighetsskäl tala för att Bjursell medgives viss tilläggspension. Civilförvaltningen föreslår, att densamma bestämmes till (4 476—3 360=) 1 116 kr för år. Rörande tilläggsförmåner synes böra gälla samma föreskrifter som gälla beträffande honom tillerkänd sjukpension.

Statskontoret har i utlåtande den 22 november 1960 erinrat om att Bjursell tillerkänts sjukpension motsvarande 75 % av för honom gällande tjänstepensionsunderlag, att beträffande frågan om invalidpension såväl riksförsäkringsanstalten som försäkringsrådet funnit att ersättning icke kunde utgå enligt militärsättningsförordningen eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar samt att statskontoret på grund härav ansett förutsättningar för beviljande av invalidpension icke vara för handen. Statskontoret har vidare framhållit att ett tillmötesgående av Bjursells hemställan enligt statskontorets mening skulle få en principiell innebörd och medföra konsekvenser beträffande en mängd fall, där fråga varit om beviljande av sjuk- eller invalidpension före tillkomsten av statens allmänna tjänstepensionsreglemente. I betraktande av den prövning, som i föreliggande fall skett i denna fråga, ansåge statskontoret skäl icke föreligga att bereda Bjursell ersättning utöver vad som författningsenligt kunnat tillerkännas honom.

Departementschefen

Bjursell, som nu är 43 år, har år 1957 efter en långvarig tjänstgöring vid krigsmakten nödgats avgå till följd av sjukdom och därvid tillerkänts sjukpension motsvarande 75 % av pensionsunderlaget. Bjursell har gjort gällande, att han ådragit sig gengasförgiftning i tjänsten och på grund av sviter härav borde tillerkännas även invalidpension. Myndigheterna har emellertid funnit att dylik pension ej kunde utgå liksom ej heller ersättning enligt militärsättningsförordningen eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Av den omfattande utredningen framgår, att det icke kan anses uteslutet att Bjursell ådragit sig gengasförgiftning under tjänstgöringen liksom ej heller att de besvär, varav han nu lider, till viss del är att hänföra till en dylik förgiftning. Med hänsyn härtill ävensom till de ömmande omständigheterna i samband med sjukdomen samt till Bjursells mycket svaga ekonomi och hans försörjningsbörda anser jag, att billighetsskäl talar för att Bjursell tillerkännas viss ersättning utöver sjukpensionen. Då det härvid icke kan bli fråga om invalidpension torde några betänkligheter ur

principiell synpunkt icke behöva uppkomma. Jag vill i detta sammanhang åberopa riksdagens beslut i ett liknande ärende (prop. 1956:29, p. 5). Ersättningen synes skäligen böra utgå med ett bestämt årligt belopp om 2 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget
Diverse pensioner och understöd m. m. må till P. E. E.
Bjursell utgå ersättning från och med den 1 januari 1962
under hans återstående livstid med 2 000 kr för år.

6.

Under sprängtjänstövning å Ränneslätt den 6 mars 1943 inträffade en olycka, varvid värnpliktige *J. H. G. Petersson*, född den 5 maj 1917, erhöll så svåra skador i vänstra ögat att det sedermera måste uttagas. Vidare perforerades bägge trumhinnorna med påföljd att hörseln nedsattes med 10 %.

I lagakraftvunnet utslag den 29 juni 1944 uttalade Norra och Södra Vedbo domsagas häradsrätt, att verkställd utredning givit vid handen att olyckan vållats genom vårdslöshet och försummelse av den korpral, vilken tjänstgjort som instruktör vid sprängtjänstövningen, samt att kronan vid sådant förhållande måste anses pliktig att ersätta skadan. Häradsrätten förpliktade kronan att till Petersson utge ersättning för sveda och värk med 2 000 kr samt för mistad arbetsförtjänst under tiden den 1 april 1943—den 6 juni 1944 med 2 011 kr 87 öre, med rätt för kronan att göra avdrag för vad Petersson uppburit från riksförsäkringsanstalten.

Riksförsäkringsanstalten har utbetalat livränta till Petersson från och med den 7 juni 1943. Genom beslut den 16 november 1960 fastställde anstalten livräntan för tiden den 7 oktober 1960—den 6 oktober 1963, efter en invaliditetsgrad av 33 $\frac{1}{3}$ %, till 150 kr för månad.

Petersson har gjort framställning om ersättning för framtida men med 7 000 kr, samt livränta med 5 000 kr om året från och med den 1 januari 1961, tills han fyller 67 år, och därefter med samma belopp minskat med vad han kommer att uppbära i folkpension.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 21 mars 1961, efter inhämtande av yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, anfört bl. a. följande: Lika med skaderegleringsnämnden anser civilförvaltningen viss ytterligare ersättning böra beredas Petersson, oaktat hans fordran på ersättning numera preskriberats. Civilförvaltningen, som ansluter sig till skaderegleringsnämndens förslag angående ersättningens beräkning, hemställer, att Petersson tillerkännes dels ersättning för framtida men med 5 000 kr, dels livränta med skäliga ansedda 2 700 kr om året från och

med den 1 januari 1961, till dess han fyller 67 år, och för tiden därefter med hälften av nämnda belopp, dock med avdrag av vad Petersson för tiden från och med den 1 januari 1961 uppburit eller kommer att uppbära från riksförsäkringsanstalten.

Statskontoret har i utlåtande den 5 maj 1961 förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till civilförvaltningens förslag.

Genom beslut den 9 juni 1961 medgav Kungl. Maj:t att till Petersson finge utbetalas ersättning enligt civilförvaltningens förslag, varvid livräntan skulle utgå till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. Genom beslut den 8 april 1960 har Kungl. Maj:t förordnat, att livsvarig livränta skall utgå till G. V. Mårdberg, som skadades vid nu ifrågavarande sprängningsolycka (se prop. 1960:36, p. 10 och rskr. 123). Med hänsyn till föreliggande omständigheter bör jämväl Petersson beredas livsvarig livränta för tiden efter den 30 juni 1962 enligt myndigheternas förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olycksfall till J. H. G. Petersson utgå livsvarig livränta för tiden från och med den 1 juli 1962 till dess Petersson uppnår 67 års ålder med 2 700 kr för år och för tiden därefter med 1 350 kr för år, dock med avdrag av vad han för motsvarande ändamål kan komma att uppbära från riksförsäkringsverket.

7.

En grupp officerare ur Värmlands regemente med kaptenen G. W. Hjukström som chef besökte den 2 december 1952 Villingsbergs skjutfält, varvid de färdades i en kronan tillhörig bil, förd av värnpliktige K. E. G. Hedström, född den 27 september 1932. Då Hedström vid ett tillfälle befann sig ensam vid bilen, som till följd av ett misstag var uppställd på en målplats, slog två granater ned alldeles invid bilen. Härvid tillfogades Hedström skador bl. a. i vänster hand samt i bägge benen och fötterna.

Riksförsäkringsanstalten har utbetalat livränta till Hedström från och med den 28 oktober 1953. Anstalten tillerkände enligt beslut den 13 januari 1961 Hedström livsvarig livränta efter en invaliditetsgrad av 25 %. Livräntan utgår från och med den 28 december 1960 till och med den månad, varunder Hedström fyller 67 år, med 1 200 kr för år.

I anledning av olyckan fördes ansvars- och ersättningstalan mot Hjukström. Genom Svea hovrätts lagakraftvunna dom den 27 april 1954 dömdes Hjukström till dagsböter för vållande till kroppsskada samt förpliktades att utge viss ersättning till Hedström och kronan. Kungl. Maj:t har genom beslut den 2 mars 1956 (prop. 1956:36, p. 5 och rskr. 77) i huvudsak befriat Hjukström från ersättningsskyldighet till kronan på grund av förenämnda olyckshändelse.

På förslag av försvarets civilförvaltning, som ansett att kronan vore skadeståndsskyldig i förhållande till Hedström, medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 7 juni 1956, den 9 maj 1958 och den 22 april 1960, att till Hedström finge utbetalas bl. a. ersättning för sveda och värk samt framtida men ävensom livränta för tiden till och med den 27 december 1960, beräknad efter en årsinkomst av 9 500 kr och en invaliditetsgrad av 25 %, dock med avdrag av från riksförsäkringsanstalten utgående ersättning. Härjämte förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles, efter förslag av civilförvaltningen, meddela beslut i fråga om ersättning för tiden efter den 27 december 1960.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 28 februari 1961, efter inhämtande av yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, avgivit förslag om livsvarig livränta åt Hedström och därvid anfört i huvudsak följande: Hedström har yrkat livsvarig livränta från och med den 28 december 1960 efter samma grunder som tidigare. Civilförvaltningen och skaderegleringsnämnden har intet annat att invända mot yrkandet än att livräntan, när Hedström uppnår 67 års ålder, bör nedsättas till hälften. Civilförvaltningen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte tillerkänna Hedström livsvarig livränta från och med den 28 december 1960, till dess han fyller 67 år, beräknad efter en årsinkomst av 9 500 kr och en invaliditetsgrad av 25 %, samt därefter med hälften av angivna belopp, dock med avdrag av vad Hedström för motsvarande ändamål uppburit eller kommer att uppbära från riksförsäkringsanstalten.

Statskontoret har i utlåtande den 14 mars 1961 förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till civilförvaltningens förslag.

Genom beslut den 21 april 1961 medgav Kungl. Maj:t, att till Hedström finge utbetalas livränta enligt civilförvaltningens förslag till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Kronan torde vara ersättningsskyldig för den skada som drabbat Hedström. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter syns böra utgå livsvarig livränta enligt myndigheternas förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olycksfall till K. E. G. Hedström utgå livsvarig livränta för tiden från och med den 1 juli 1962 till dess Hedström uppnår 67 års ålder med 2 375 kr för år och för tiden därefter med 1 187 kr 50 öre för år, dock med avdrag av vad han för motsvarande ändamål kan komma att uppbära från riksförsäkringsverket.

8.

Den 28 augusti 1956 skadades värnpliktige *J.-E. Jönsson*, född den 23 september 1936, när han vid Skånska pansarregementet tjänstgjorde som förare på en stridsvagn. Jönsson fick fyra fingrar på höger hand avklippta.

Riksförsäkringsanstalten tillerkände Jönsson livränta enligt beslut den 30 april och den 2 oktober 1957 för tiden den 17 mars—den 16 september 1957 och den 23 september 1957—den 16 mars 1958 efter en invaliditetsgrad av 35 % med 1 980 kr för år. Genom beslut den 28 april 1958 tillerkände anstalten Jönsson livsvarig livränta — beräknad efter en invaliditetsgrad av 25 % — med 1 237 kr 50 öre för år från och med den 17 mars 1958 till och med den månad, varunder Jönsson fyller 67 år, och för tiden därefter med 928 kr 13 öre för år. Sedan Jönsson hos försäkringsrådet anfört besvär över riksförsäkringsanstaltens sistnämnda beslut med yrkande att invaliditetsgraden måtte fastställas till 35 % fann försäkringsrådet i utslag den 20 december 1958 ej skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Genom dom den 26 mars 1957 dömde Västra Göinge domsagas häradsrätt furiren K. Y. G. Thornell, som vid olyckstillfället tjänstgjort som gruppechef å den av Jönsson förda stridsvagnen, för ouppsatligt vållande till svår kroppsskada, vilket vållande inneburit åsidosättande under synnerligen mildrande omständigheter av tjänsteplikt, till disciplinstraff. Härjämte förpliktades Thornell att genast mot kvitto till Jönsson utge ersättning för sveda och värk samt lyte och framtida men med 3 500 kr jämte ränta. Hovrätten över Skåne och Blekinge, dit målet fullföljdes av Thornell, fastställde genom dom den 31 maj 1957 häradsrättens dom i skadeståndsfrågan. Sedan Thornell sökt revision fann Kungl. Maj:t i beslut den 11 februari 1958 ej skäl meddela prövningstillstånd.

Försvarets civilförvaltning, som ansett att kronan i förhållande till Jönsson borde svara för de belopp Thornell sålunda förpliktats utge, har till Jönsson utbetalat 3 500 kr jämte ränta och vissa rättegångskostnader.

Jönsson har gjort framställning om ytterligare ersättning i anledning av skadan och i sådant hänseende hemställt om livränta dels för tiden den 23

september 1957—den 16 mars 1958 efter en årlig arbetsinkomst av 7 500 kr och en invaliditetsgrad av 35 %, dels ock från och med den 17 mars 1958 efter samma årsinkomst och en invaliditetsgrad av 25 %.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 24 januari 1961, efter att ha inhämtat yttrande av försvarets skaderegleringsnämnd, uttalat att ämbetsverket intet hade att invända mot yrkandet. Civilförvaltningen hemställer, att Jönsson måtte tillerkännas dels livränta under tiden den 23 september 1957—den 16 mars 1958 med 218 kr 75 öre i månaden, dels ock livsvarig livränta från och med den 17 mars 1958 med 1 875 kr för år, vilket belopp, då Jönsson fyller 67 år, skall nedsättas till hälften, allt med avdrag av vad som utbetalats och kommer att utbetalas från riksförsäkringsanstalten.

Statskontoret har i utlåtande den 21 mars 1961 förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till civilförvaltningens förslag.

Genom beslut den 21 april 1961 medgav Kungl. Maj:t, att till Jönsson finge utbetalas livränta enligt civilförvaltningens förslag till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen.

Kronan torde vara skadeståndsskyldig gentemot Jönsson. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter synes livränta böra utgå i enlighet med myndigheternas förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olyckshändelse till J.-E. Jönsson utgå livsvarig livränta för tiden från och med den 1 juli 1962 till dess Jönsson uppnår 67 års ålder med 1 875 kr för år och för tiden därefter med 937 kr 50 öre för år, dock med avdrag av vad han för motsvarande ändamål kan komma att uppbära från riksförsäkringsverket.

9.

Under en förevisningsövning vid Göta pansarlivgarde den 9 september 1956 träffades värnpliktige *O. D. A. Piléus*, född den 2 november 1936, vid hylssprängning i en honom tilldelad kulsprutepistol av en metallflisa i vänstra ögat. Detta måste på grund härav efter någon tid opereras bort. Piléus hemförlovades från militärtjänstgöringen den 24 februari 1957.

Riksdagens militieombudsman har i sin vid 1960 års riksdag avgivna ämbetsberättelse (s. 73 ff) lämnat en redogörelse för vissa av honom i anledning av händelsen vidtagna åtgärder och bl. a. uttalat att kronan syntes vara skadeståndsskyldig på grund av det inträffade.

Riksförsäkringsanstalten tillerkände enligt beslut den 23 mars 1957 Piléus livsvarig livränta efter en invaliditetsgrad av 25 %. Livräntan utgår f. n. och intill utgången av den månad varunder Piléus fyller 67 år med 2 000 kr för år och för tiden därefter med 1 500 kr för år.

Piléus, som numera är hissmontör, har gjort framställning om ersättning i anledning av skadan och i sådant hänseende hemställt om dels 1 800 kr för sveda och värk samt 6 000 kr för framtida men, dels livränta med 1 750 kr för år under tiden den 9 september 1956—den 31 december 1958 och med 3 000 kr för år från och med den 1 januari 1959, varvid från riksförsäkringsanstalten utgående ersättning avräknats, dels ock ersättning för ombudskostnader.

Försvarets skaderegleringsnämnd har i yttrande till försvarets civilförvaltning den 13 oktober 1960 anfört följande:

I ärendet får anses utrett, att magasinet till den av Piléus vid tillfället använda kulsprutepistolen varit defekt därigenom att mindre deformationer förelegat samt att dessa defekter orsakat ifrågavarande hylssprängning. Visserligen har vapenteknisk expertis framhållit, att dylika defekter äro svåra att upptäcka utan särskilda mätdon. Hylssprängning vid skjutning med kulsprutepistol har emellertid förekommit relativt ofta före ifrågavarande olycka och kronan har så tidigt som i början av 1950-talet fått sin uppmärksamhet riktad på de därmed förenade riskerna. Det har också visat sig, att konstruktionssvagheten kunnat tämligen kort tid efter olyckan elimineras genom en särskild anordning. Med hänsyn härtill finner nämnden, att kronan bör utgiva ersättning till Piléus. Då ej visats, att Piléus själv medverkat till olyckans uppkomst, är han berättigad till full gottgörelse för lidna skador.

Skaderegleringsnämnden uttalar vidare i yttrandet att ersättningen för sveda och värk samt för framtida men bör fastställas till 1 800 kr respektive 5 000 kr. Med hänsyn till utredningen om Piléus' arbets- och inkomstförhållanden anser nämnden, att livräntan för tiden från och med den 25 februari 1957 till dess Piléus fyller 67 år, skäligen bör utgå med 3 500 kr om året och därefter under hans återstående livstid med hälften av nämnda belopp. Från den sålunda bestämda livräntan skall avdragas, vad Piléus för motsvarande tid uppburit eller kommer att uppbära från riksförsäkringsanstalten.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 1 november 1960 i fråga om kronans skadeståndsskyldighet anslutit sig till vad skaderegleringsnämnden anfört och hemställt, att Piléus måtte tillerkännas ersättning enligt nämndens förslag.

Statskontoret har i utlåtande den 13 december 1960 tillstyrkt ersättning enligt civilförvaltningens förslag.

Genom beslut den 13 januari 1961 medgav Kungl. Maj:t att till Piléus finge utbetalas ersättning enligt skaderegleringsnämndens och civilförvaltningens förslag, varvid livräntan skulle utgå till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

I likhet med myndigheterna anser jag, att kronan är ersättningsskyldig för den skada, som drabbat Piléus. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter synes böra utgå livränta för livstid. Rörande livräntans belopp ansluter jag mig till myndigheternas förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olyckshändelse till O. D. A. Piléus utgå livsvarig livränta för tiden från och med den 1 juli 1962 till dess Piléus uppnår 67 års ålder med 3 500 kr för år och för tiden därefter med 1 750 kr för år, dock med avdrag av vad han för motsvarande ändamål kan komma att uppbära från riksförsäkringsverket.

10.

Den 9 maj 1960 inträffade vid Livregementets grenadjärer en olycka, varvid värnpliktige korpralen *K.-Å. Blom*, född den 29 april 1939, skadades. Olyckan inträffade, då Blom på ett stengolv tappade en laddram med påträdde lösa patroner. Vid stöten mot golvet utlöstes skott ur en patron, vilket träffade Blom i vänstra ögat med påföljd att synen å ögat gått förlorad. I anledning av skadan var Blom sjukskriven till och med den 30 juni 1960. Blom hemförlovades från militärtjänstgöringen den 27 augusti 1960.

Riksförsäkringsanstalten (riksförsäkringsverket) har utbetalat livränta till Blom från och med den 28 augusti 1960. Verket tillerkände enligt beslut den 13 november 1961 Blom livsvarig livränta efter en invaliditetsgrad av 20 %. Livräntan utgår för tiden den 28 oktober 1961—den 28 april 1964 med 1 333 kr 24 öre för år, för tiden den 29 april 1964 till och med den månad, varunder Blom fyller 67 år, med 1 600 kr för år samt för tiden därefter med 1 200 kr för år.

Blom, som enligt uppgift ursprungligen ämnat bli jägmästare men som numera bedriver studier för att utbilda sig till läroverkslärare, har hos försvarets civilförvaltning gjort framställning om ersättning i anledning av skadan och i sådant hänseende hemställt om 10 000 kr för sveda och värk, 10 000 kr för framtida men samt 5 000 kr för ändrad yrkesutbildning.

Försvarets skaderegleringsnämnd har i yttrande till försvarets civilförvaltning den 28 juli 1961 anfört bl. a. följande: Redan före ifrågavarande olycka har dylika händelser inträffat, dock utan personskador, och den militära ledningen har varit medveten om risken för dylika skador. Efter olyckan har riskerna eliminerats genom en förhållandevis enkel omkonstruktion av laddramarna. Med hänsyn till dessa förhållanden finner nämnden, att kronan är skyldig utge ersättning till Blom. Då det ej visats, att Blom medverkat till skadornas uppkomst, är han berättigad att erhålla ojämkad ersättning. Ersättningen för sveda och värk samt för framtida men bör bestämmas till 1 000 kr respektive 3 500 kr. Med hänsyn till de uppgifter, som av nämnden införskaffats angående Bloms tidigare studieresultat och praktikanttjänstgöring samt fordringarna för att antas vid skogshögskolan, finner nämnden Bloms yrkande om ersättning för ändrad yrkesutbildning icke böra bifallas. Blom torde emellertid vara berättigad till livränta, som bör beräknas från och med den dag, den 28 augusti 1960, då livränta från riksförsäkringsanstalten börjat utgå till honom. Livräntan kan enligt nämndens mening skäligen skattas till 3 500 kr om året intill dess Blom fyller 67 år och till hälften av nämnda belopp för tiden därefter under Bloms återstående livstid. Från livräntan bör avdragas vad Blom under motsvarande tid uppburit eller kommer att uppbära från riksförsäkringsverket.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 8 augusti 1961 i fråga om kronans skadeståndsskyldighet anslutit sig till vad skaderegleringsnämnden anfört och hemställt, att Blom måtte tillerkännas ersättning enligt nämndens förslag.

Genom beslut den 15 september 1961 medgav Kungl. Maj:t att till Blom finge utbetalas ersättning enligt skaderegleringsnämndens och civilförvaltningens förslag, varvid livräntan skulle utgå till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

I likhet med myndigheterna anser jag att kronan är ersättningsskyldig för den skada, som drabbat Blom. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter synes böra utgå livsvarig livränta enligt myndigheternas förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olycksfall till K.-Å. Blom utgå livsvarig livränta för tiden från och med den 1 juli 1962 till dess Blom uppnår 67 års ålder med 3 500 kr för år och för tiden därefter med 1 750 kr för år, dock med avdrag av vad han för motsvarande ändamål kan komma att uppbära från riksförsäkringsverket.

11.

Den 5 april 1947 skadades *J. V. Hammarström*, född den 28 juni 1939, under lek vid Karlsborgs fästning så svårt av innehållet i en rökflaska, att han bl. a. förlorade synen på högra ögat och erhöll stora vanprydande ärr i ansiktet. Omständigheterna i samband med olyckshändelsen behandlades av regementskrigsrätten vid Karlsborgs luftvärnsregemente som, enär vederbörande krigsfiskal icke framställde något yrkande, genom beslut den 20 november 1947 avskrev målet från vidare handläggning.

Sedan Hammarströms förmyndare gjort framställning om skadestånd åt Hammarström i anledning av skadan och såväl försvarets skaderegleringsnämnd som försvarets civilförvaltning funnit, att kronan vore skyldig att utge ojämkat skadestånd, medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 18 augusti 1950 att till Hammarströms förmyndare finge utbetalas 1 500 kr för sveda och värk, 4 000 kr för lyte och framtida men samt 860 kr för vissa kostnader, med den skadade obetagen rätt att framföra krav på ytterligare ersättning.

Hammarström, som numera till yrket är metallarbetare, har hos försvarets civilförvaltning gjort framställning om ytterligare ersättning i anledning av skadan och i sådant hänseende hemställt om dels ersättning för proteskostnader m. m. med 545 kr, dels ersättning för sveda och värk med 1 000 kr, dels ock livsvarig livränta med 300 kr för månad från och med den 28 juni 1955, då Hammarström fyllde 16 år.

Riksförsäkringsanstalten har i yttrande till försvarets civilförvaltning den 18 september 1959 meddelat att, därest anstalten haft att utge ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen till Hammarström, skulle olycksfallet ha ansetts medföra en för framtiden bestående nedsättning av arbetsförmågan med 25 %.

Försvarets skaderegleringsnämnd har i yttrande till försvarets civilförvaltning den 14 december 1960 anfört följande: Nämnden tillstyrker ersättning för proteskostnader m. m. med yrkade 545 kr. I fråga om sveda och värk samt framtida men har nämnden, i anslutning till rådande praxis inom enskild försäkringsverksamhet, ansett sig böra förorda ersättning oberoende av framställda yrkanden. Såvitt gäller sveda och värk finner nämnden att ersättning härutinnan bör beredas Hammarström med 1 500 kr. Nämnden finner vidare, att Hammarström bör tillerkännas ersättning för framtida men med 2 000 kr. Beträffande slutligen Hammarströms yrkande om livränta tillstyrker nämnden 125 kr i månaden från och med den 28 juni 1955, då Hammarström fyllde 16 år, till och med den 4 maj 1959, efter vilken dag han ryckte in i militärtjänstgöring, 250 kr i månaden från och med den 4 juni 1960, då han ryckte ut från militärtjänstgöringen, till dess han fyller 67 år, samt 125 kr i månaden för tiden därefter under återstående livstid.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 3 januari 1961 hemställt, att Hammarström måtte beredas ersättning i enlighet med skaderegleringsnämndens förslag.

Statskontoret har i utlåtande den 14 februari 1961 förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till civilförvaltningens förslag.

Genom beslut den 10 mars 1961 medgav Kungl. Maj:t, att till Hammarström finge utbetalas ersättning enligt skaderegleringsnämndens och civilförvaltningens förslag, varvid livräntan skulle utgå till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Kronan torde vara ersättningsskyldig för den skada, som drabbat Hammarström. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter synes böra utgå livsvarig livränta enligt myndigheternas förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olyckshändelse till J. V. Hammarström utgå livsvarig livränta för tiden från och med den 1 juli 1962 till dess Hammarström uppnår 67 års ålder med 3 000 kr för år och för tiden därefter med 1 500 kr för år.

12.

Den 21 september 1957 medföljde värnpliktige *E. G. Engman*, född den 21 juni 1937, som passagerare i en kronan tillhörig lastbil, som fördes mellan Larve och Boden.

I samband med omkörning av en personbil förlorade föraren av lastbilen kontrollen över bilen med påföljd att denna slog runt. Härvid ådrog sig Engman bl. a. en komplicerad benskada, som medförde att högra underbenet måste amputeras nedanför knäet. Engman, som uttryckte från militärtjänstgöringen den 21 november 1957, var på grund av de honom åsamkade skadorna sjukskriven under avsevärd tid.

Riksförsäkringsanstalten tillerkände Engman full sjukpenning för tiden den 21 november 1957—den 30 september 1958 och livränta, beräknad efter en invaliditetsgrad av 50 % för tiden den 1 oktober 1958—den 31 mars 1959, 40 % för tiden den 1 april 1959—den 31 mars 1960 samt 35 % för tiden därefter under Engmans återstående livstid. Sistnämnda livränta utgår med 2 934 kr för år.

Engman har hos försvarets civilförvaltning gjort framställning om ytterligare ersättning i anledning av skadan och i sådant hänseende hemställt om ersättning för förlorad arbetsförtjänst under tiden den 21 september 1957—den 1 november 1958 med 12 883 kr, för sveda och värk med 6 000 kr samt för lyte och men med 12 000 kr, ävensom livränta efter en årsinkomst av 15 000 kr och en invaliditetsgrad av 40 %.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 6 februari 1961, efter inhämtande av yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, avgivit förslag om ersättning åt Engman och därvid anfört bl. a. följande:

Kronan är såsom ägare till lastbilen ersättningsskyldig gentemot Engman. Denne, som utbildats till målare, har till följd av skadan nödgats bli skyltmålare. Sistnämnda yrke är nämligen lättare, enär en skyltmålare icke behöver arbeta stående i samma grad som en målare. Som målare skulle han kunnat uppnå en årlig inkomst av 15 000 kr; en skyltmålare torde icke komma upp till mer än 10 000 kr för år. Vidare är att märka att skyltmålarens yrke minskar i betydelse och sannolikt kommer att försvinna, bl. a. beroende på det alltmer vidgade området för användande av plast.

Civilförvaltningen hemställer vidare i skrivelsen, att Kungl. Maj:t i överensstämmelse med skaderegleringsnämndens förslag måtte tillerkänna Engman dels ersättning för förlorad arbetsförtjänst under tiden den 21 november 1957—den 30 september 1958 efter 100 % invaliditet och en årsinkomst av 12 000 kr, dels ersättning för sveda och värk med 4 500 kr samt för framtida men med 8 000 kr, dels ock livränta från och med den 1 oktober 1958 efter en årsinkomst av 15 000 kr och en invaliditet av 50 % för tiden den 1 oktober 1958—den 31 mars 1959, 40 % för tiden den 1 april 1959—den 31 mars 1960 och 35 % för tiden därefter med nedsättning av livräntan till hälften efter fyllda 67 år, allt dock med avdrag av från riks försäkringsanstalten för motsvarande ändamål utgående ersättning.

Statskontoret har i utlåtande den 14 mars 1961 förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till civilförvaltningens förslag.

Genom beslut den 21 april 1961 medgav Kungl. Maj:t, att till Engman finge utbetalas ersättning enligt civilförvaltningens förslag, varvid livräntan skulle utgå till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Kronan är ersättningsskyldig för den Engman åsamkade skadan. Be-
träffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan
beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter synes böra utgå livsvarig liv-
ränta enligt myndigheternas förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olycksfall till E. G. Engman utgå livsvarig livränta för tiden från och med den 1 juli 1962 till dess Engman uppnår 67 års ålder med 5 250 kr för år och för tiden därefter med 2 625 kr för år, dock med avdrag av vad han för motsvarande ändamål kan komma att uppbära från riksförsäkringsverket.

13.

Den 22 november 1952 inträffade i Grängesberg sammanstötning mellan en av dåvarande gruvarbetaren W. R. Boström, född den 23 juni 1919, förd motorcykel och en av värnpliktige T. L. Grandin förd, kronan tillhörig personbil. Vid olyckan ådrog sig Boström en komplicerad högersidig lärbensfraktur samt en fraktur av högra knäskålen. Skadorna föranledde långvarig sjukhusvård samt därefter bestående invaliditet.

Genom lagkraftvunnen dom den 1 mars 1954 dömde Västerbergslags häradsrätt Grandin för vårdslöshet i trafik till bötesstraff samt förpliktade Grandin att till Boström utge ojämkat skadestånd med vissa mindre av denne yrkade belopp.

På förslag av försvarets civilförvaltning, som inhämtat yttrande av riksförsäkringsanstalten, medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 21 februari 1958 och den 27 februari 1959, att till Boström finge utbetalas bl. a. ersättning för förlorad arbetsförtjänst under tiden den 23 november 1952—den 20 februari 1955 samt livränta för tiden den 21 februari 1955—den 20 augusti 1960. Enligt besluten beräknades livräntan under de senare åren efter en årsinkomst av 10 960 kr och en invaliditetsgrad av 20 % samt utgick med 182 kr 67 öre för månad.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 6 februari 1961, efter inhämtande av yttrande från försvarets skaderegleringsnämnd, föreslagit livsvarig livränta åt Boström. Ämbetsverket åberopar därvid riksförsäkringsanstaltens förutnämnda yttrande, vari uttalats att, om anstalten haft att utge ersättning enligt yrkesskadeförsäkringslagen, skulle invaliditetsgraden beräknats till 20 % även efter den 20 augusti 1960 samt att väsentlig förbättring av skadans påföljder numer icke är att vänta. Civilförvaltningen, som ansluter sig till skaderegleringsnämndens förslag angående livräntans beräkning, hemställer, att Boström måtte tillerkännas livsvarig livränta från och med den 21 augusti 1960 med 182 kr 67 öre i månaden, till dess han fyller 67 år, och med hälften av detta belopp för tiden därefter.

Statskontoret har i utlåtande den 24 februari 1961 förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till civilförvaltningens förslag.

Genom beslut den 10 mars 1961 medgav Kungl. Maj:t, att till Boström finge utbetalas livränta enligt civilförvaltningens förslag, varvid livräntan skulle utgå till och med den 30 juni 1962. Tillika förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut i fråga om livränta för tiden därefter.

Departementschefen

Kronan är ersättningsskyldig för ifrågavarande skada. Av utredningen framgår att den invaliditet, som Boström ådragit sig, är livsvarig. Beträffande livränta för tiden till och med den 30 juni 1962 föreligger redan beslut av Kungl. Maj:t. För tiden därefter synes böra utgå livränta för livstid enligt myndigheternas förslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda olycksfall till W. R. Boström utgå livsvarig livränta för tiden från och med den 1 juli 1962 till dess Boström uppnår 67 års ålder med 182 kr 67 öre för månad och för tiden därefter med 91 kr 34 öre för månad.

14.

Den 26 oktober 1960 inträffade vid Vikbo i närheten av Kolsva ett haveri med ett flygvapnet tillhörigt flygplan, varvid sju personer dödades och omfattande materiella skador uppstod. Jämlikt lagen den 26 maj 1922 angående ansvarighet för skada i följd av luftfart är kronan skyldig att ersätta av haveriet föranledda skador.

Vid haveriet omkom jordbruksarbetaren Axel Andersson, hans son hemmansägaren Erik Andersson, dennes hustru Ingegärd Andersson, makarna Anderssons dotter Lena, jordbrukaren Gustav Jonsson, förre jordbrukaren Verner Söderkvist och lantarbetaren Rolf Pettersson.

De omkomnas närmaste efterlevande anhöriga är Anna Andersson, änka efter Axel Andersson, Rune Andersson, son till Axel Andersson och Anna Andersson, Inger Andersson, dotter till Erik Andersson och Ingegärd Andersson, Ulla Jonsson, änka efter Gustav Jonsson, Maud Jonsson och Ann-Sofi Jonsson, döttrar till Gustav Jonsson och Ulla Jonsson, Jenny Söderkvist, änka efter Verner Söderkvist, samt föräldrar och två systrar till Rolf Pettersson.

I anledning av olycksfallet har skadeståndsanspråk framställts mot kronan av Anna Andersson, Rune Andersson, Inger Andersson, Ulla Jonsson för egen del och såsom förmyndare för döttrarna, Jenny Söderkvist och Rolf Petterssons föräldrar. Härjämte har ersättning yrkats av Ekmans begravningsbyrå, Ahlstrands lanthandel, Räddningskåren, Å. Larsson, S.

Bergström, L. Hattaka, I. Persson, Åkerbo härads brandstodsbolag, Kolsva jernverks aktiebolag och Kolsva kommun.

Kungl. Maj:t har den 30 juni, den 15 september och den 1 december 1961 meddelat beslut i anledning av skadeståndsanspråken. Besluten innebär att av civilförvaltningen gjorda förskottsbetalningar godkänts och att samtliga ersättningsanspråk utom vissa livräntor slutreglerats i enlighet med civilförvaltningens förslag. I engångsersättningar har utbetalats sammanlagt ca 300 000 kr. Livräntor har tillerkänts Anna Andersson med 800 kr om året, Inger Andersson med 2 400 kr om året, Ulla Jonsson med 3 000 kr om året samt envar av Maud Jonsson och Ann-Sofi Jonsson med 1 800 kr om året. Samtliga livräntor utgår från och med den 27 oktober 1960 till och med den 30 juni 1962; dock upphör Anna Anderssons rätt till livränta den 14 mars 1962, då hon fyller 67 år.

Nu upptas till behandling fråga om livräntor till Inger Andersson, Ulla Jonsson, Maud Jonsson och Ann-Sofi Jonsson för tiden efter den 30 juni 1962.

a) *Inger Andersson*

Inger Andersson är född den 24 februari 1952. Hon är, som förut uppgivits, dotter till Erik Andersson och Ingegärd Andersson samt sondotter till Axel Andersson och Anna Andersson. Inger Andersson är ensam arvinge efter sina föräldrar och har del i boet efter Axel Andersson; övriga delägare i sistnämnda dödsbo är Axel Anderssons änka Anna Andersson och son Rune Andersson. Inger Andersson har omhändertagits av farmodern Anna Andersson, som hyrt en enrumslägenhet i Köping för sig och Inger.

Erik Andersson ägde gården Sundänge 1^s, som han år 1956 köpt av sina föräldrar för ca 40 000 kr. Hans till kommunal inkomstskatt taxerade inkomst uppgick åren 1958—1960 till 7 460, 7 160 respektive 7 460 kr.

Bouppteckningen efter Erik Andersson och Ingegärd Andersson utvisar en behållning av ca 34 300 kr, vilken i sin helhet tillfaller Inger Andersson. Bland tillgångarna har upptagits Sundänge 1^s till taxeringsvärdet 30 100 kr, olika fordringar med 3 700 kr samt utbetalt försäkringsbelopp för den personliga lösegendomen med 14 850 kr. Som skulder redovisas låneskulder ca 11 000 kr, skuld till Axel Anderssons dödsbo avseende resterande köpeskilling å gården 24 000 kr och ett uppskattat värde av bortfallna naturaförmåner till Anna Andersson 13 500 kr. Däremot har i bouppteckningen icke upptagits av brandstodsbolaget som ersättning för den förstörda fasta egendomen — gårdens byggnader totalförstördes vid haveriet — utbetalade 65 000 kr.

Bouppteckningen efter Axel Andersson utvisar en behållning av ca 53 600 kr, av vilken hälften tillfaller Anna Andersson och en fjärdedel Inger Andersson. Bland tillgångarna har upptagits brandstodsersättning för den per-

sonliga löseendomen med 25 000 kr, fordran i Erik Anderssons dödsbo för ognlden köpeskilling med 24 000 kr och banktillgodohavanden med ca 3 700 kr. Skulderna är obetydliga.

Anna Anderssons rätt till livränta enligt Kungl. Maj:ts beslut upphör såsom förut angivits den 14 mars 1962, då hon fyller 67 år. Hon uppbär där- efter endast ålderspension samt livränta från riksförsäkringsverket jämlikt yrkesskadeförsäkringslagen om 300 kr för år. Inger Andersson uppbär barnpension med 1 400 kr för år till fyllda 16 år. Anna Andersson och Inger Andersson har från Kungafonden gemensamt uppburit 2 500 kr.

Inger Andersson har yrkat livränta med 6 000 kr för år, till dess hon fyller 18 år.

Försvarets skaderegleringsnämnd har i yttrande den 9 augusti 1961 uttalat, att nämnden ansåge yrkandet om livränta till Inger Andersson böra avvisas. Nämnden har därvid hänfört sig till en av direktören hos försäkringsbolaget Fylgia Sven Eklund upprättad promemoria, i vilken uttalats bl. a. att Inger Andersson torde ha tillgångar som överstiger 100 000 kr och att hon icke komme att sakna erforderligt underhåll med anledning av föräldrarnas bortgång.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 22 augusti 1961 tillstyrkt att Inger Andersson tillerkänns livränta med 2 400 kr om året från och med den 27 oktober 1960 till den dag hon fyller 18 år. Civilförvaltningen anför därvid följande:

Vid beräkningen av Inger Anderssons tillgångar syns skaderegleringsnämnden ha lagt ihop bl. a. taxeringsvärdet å fastigheten och brandskadere- ersättningen för byggnaderna, trots att byggnadsvärdet torde få anses ingå i taxeringsvärdet. Detta sistnämnda värde torde visserligen vida under- stiga fastighetens reella värde, men det torde ändå med hänsyn till upp- givna skulder och till att fastigheten numera saknar byggnader vara något tveksamt, om Ingers tillgångar i detta fall böra skattas så högt som till 100 000 kr. Trots detta torde starka skäl tala för nämndens uppfattning, att Inger på grund av bestämmelserna i 6 kap. 4 § strafflagen icke bör till- erkännas livränta. Civilförvaltningen vill emellertid erinra om att det i samband med 1926 års ändring av 6 kap. 4 § strafflagen framhölls, att vad i skadestånd finge utdömas ej borde vara begränsat till vad som erfordrades för nödtorftig bärgning. Om de som skulle varit berättigade till underhåll av den avlidne från att hava intagit en mera burgen ställning skulle finna sig genom dödsfallet försatta i synnerligen knappa ekonomiska villkor, skulle för dem föreligga fordran på skadestånd. Inger lär icke genom döds- fallen ha blivit försatt i synnerligen knappa ekonomiska förhållanden. Med hänsyn till sin ålder är hon emellertid under lång tid beroende av hur andra människor förvaltar hennes egendom. Utan att därmed vilja uttala sig om kvalifikationerna hos dem, som skola förvalta hennes förmögenhet, måste civilförvaltningen dock konstatera, att här kan föreligga en viss risk, att förmögenheten icke kommer att lämna högsta möjliga avkastning. Å andra sidan torde, till följd av att Inger mistat båda sina föräldrar, hennes lev- nadskostnader kunna antagas bliva icke oväsentligt högre än om någon av föräldrarna överlevat och kunnat taga vård om henne.

b) *Ulla Jonsson, Maud Jonsson och Ann-Sofi Jonsson*

Ulla Jonsson är född den 9 december 1931 och hennes döttrar Maud och Ann-Sofi är födda den 18 juli 1948 respektive den 16 juni 1953. Efter Gustav Jonssons död har Ulla Jonsson, som saknar yrkesutbildning, med döttrarna flyttat till Kolsva, där hon hyrt en tvårumslägenhet.

Gustav Jonsson arrenderade sedan år 1957 sina farföräldrars två gårdar i Sundänge för en sammanlagd arrendesumma av 600 kr per år. Gustav Jonssons till kommunal inkomstskatt taxerade inkomst utgjorde för åren 1958—1960 2 150, 4 110 respektive 4 610 kr.

Bouppteckningen efter Gustav Jonsson utvisar en behållning av ca 14 300 kr. Bland tillgångarna har upptagits banktillgodohavanden, kontanter och andra utestående fordringar med omkring 4 500 kr. Skulderna har angivits till ca 6 500 kr.

Ulla Jonsson uppbär änkepension med f. n. 2 800 kr per år. Till envar av Maud Jonsson och Ann-Sofi Jonsson utgår barnpension med 1 000 kr för år till fyllda 16 år. Ulla Jonsson har från Kungafonden uppburit 3 500 kr.

Ulla Jonsson har yrkat livränta för egen del med 650 kr för månad, så länge hon lever ogift, samt för vardera dottern med 175 kr för månad till dess hon fyller 18 år.

Försvarets skaderegleringsnämnd har i sitt förutnämnda yttrande den 9 augusti 1961 tillstyrkt livränta från och med den 27 oktober 1960 till Ulla Jonsson under fem år, så länge hon levde ogift, med 3 000 kr för år samt till envar av döttrarna med 800 kr för år till fyllda 16 år, och därefter med 1 800 kr för år till fyllda 18 år.

Försvarets civilförvaltning har i sin förutnämnda skrivelse den 22 augusti 1961 anslutit sig till skaderegleringsnämndens förslag angående livränta till Ulla Jonsson. Beträffande livräntor till Maud Jonsson och Ann-Sofi Jonsson tillstyrker civilförvaltningen 1 800 kr om året till envar av dem från och med den 27 oktober 1960, till dess hon fyller 18 år, samt anför i huvudsak följande:

Vad ovan anförts beträffande Inger Andersson gäller även i viss mån Ulla Jonssons döttrar. Visserligen har de sin mor kvar, som under deras uppväxttid kan taga hand om dem. Icke utan fog torde emellertid kunna sägas att genom Gustav Jonssons bortgång hans efterlevande från att tidigare ha haft en säker bärgning blivit försatta i synnerligen knappa ekonomiska omständigheter. De har icke någon förmögenhet och Ulla Jonsson saknar under de närmaste åren möjlighet att genom eget arbete kunna i någon mera avsevärd grad skaffa sig inkomster. Utgifterna för bostad och uppehälle har avsevärt ökats genom att mor och döttrar varit nödsakade att flytta från den arrenderade egendomen.

Departementschefen

Den svåra flygolyckan vid Vikbo har för Inger Andersson medfört en omvälvning i hennes personliga förhållanden. Hon har sålunda förlorat sina föräldrar, sitt enda syskon och sin farfar samt har omhändertagits av sin åldriga farmor, som för sig och Inger hyrt en lägenhet i Köping. Även om Inger Andersson, som vid tiden för olyckan var åtta år, har icke obetydliga ekonomiska tillgångar finner jag med hänsyn till omständigheterna skäligen att hon erhåller bidrag till sin försörjning. Jag vill därför tillstyrka att Inger Andersson tillerkännes livränta jämväl för tiden efter den 30 juni 1962 enligt försvarets civilförvaltnings förslag med 2 400 kr om året, till dess hon uppnår 18 års ålder.

Även för Ulla Jonsson och hennes döttrar har flygolyckan medfört en omvälvning i de personliga förhållandena. De har nödgats flytta från sitt hem till en hyreslägenhet i Kolsva, och det kan antas att Ulla Jonsson, som saknar yrkesutbildning, under flera år framåt måste ägna praktiskt taget hela sin tid åt skötseln av hemmet och barnen, som vid tiden för olyckan var tolv och sju år. Med hänsyn härtill och till vad som upplysts om Ulla Jonssons ekonomiska förhållanden tillstyrker jag livränta jämväl för tiden efter den 30 juni 1962 till Ulla Jonsson med 3 000 kr för år samt till envar av Maud Jonsson och Ann-Sofi Jonsson med 1 800 kr för år till dess hon fyller 18 år. Ulla Jonssons rätt till livränta bör f. n. begränsas till en fem-årsperiod. Frågan om livränta för tiden därefter torde framdeles få upptagas till prövning efter särskild ansökan. För livränterätten skall sedvanliga begränsningar gälla (jämför p. 1 och 2).

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att från det under tolfte huvudtiteln uppförda anslaget Diverse pensioner och understöd m. m. må på grund av förenämnda flygolycka utgå livränta från och med den 1 juli 1962 *dels* till Inger Andersson, till dess hon uppnår 18 års ålder, med 2 400 kr för år, *dels* till Ulla Jonsson till och med den 30 juni 1967 med 3 000 kr för år, *dels ock* till envar av Maud Jonsson och Ann-Sofi Jonsson, till dess hon uppnår 18 års ålder, med 1 800 kr för år.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ake Lindwall
